

Dalibor Lošťák, "C. S. Peirce on Science and Practice", diplomová práce, EKS, září 2015; posudek vedoucího práce (M. Karla)

Předmětem diplomové práce Dalibora Lošťáka je pojetí vědy C. S. Peirce, zpracovaným zejména s ohledem na výklad Peircovy architektiky a její výstavby. Práce určitým způsobem připomene texty první generace Peircových komentátorů a jejich snahy o systematický výklad korpusu Peircova díla prostřednictvím poukazu k jistým základním, opakujícím se principům. Autorův postup se zakládá na identifikaci počátečního a konečného bodu Peircovy analýzy, a to nikoli ve smyslu chronologickém, nýbrž spíše synchronním, totiž v určení základního elementu obsaženého ve všech ostatních elementech a komplexu, který naopak veškeré ostatní elementy nutně obsahuje, následně pak způsob jejich uplatnění v jednotlivých partiích Peircova myšlení. Taxonomie znaků je tak rozepjatá mezi qualisignem a argumentem, resp. normálním interpretantem deduktivně inferovaného dynamického objektu, kosmologie mezi kvalitativní potencialitou a úplným racionálním řádem, atd. Zvláště oceňuji důraz kladený na právě na kosmologicko-theologické implikace Peircovy koncepce znaku, považované často za bílého slona v porcelánu Peircovy filosofie (Gallie, *Peirce and Pragmatism*, 1952, s. 215), jimž se autor nejen nevyhýbá, nýbrž představuje coby svého druhu úběžník, k němuž celá Peircova teorie míří.

Stylisticky je práce na velmi dobré úrovni, počet překlepů je naprosto minimální. Lze si všimnout nekonzistence v užívání rovných a oblých uvozovek způsobu odkazování na literaturu, závěrečná bibliografie by rovněž zasloužila důslednější formátování. Na druhé straně je práce velmi přehledně a organicky strukturovaná, s opodstatněným užitím křížových odkazů. Ze záběru práce je zřejmé, že autor nastudoval velké množství Peircových textů a nadto způsobu, jímž jim rozumí je zřídka co vytknout. Menší rozsah sekundární literatury vnímám v tomto ohledu spíše jako přínos. To, co o Peircovi píše, sice není ničím radikálně novým a zpravidla se to lze dočíst tu i onde, na druhé straně se tak vyhýbá nebezpečí shromáždit pouhý katalog možných interpretací, jemuž mnohdy podléhá jeho školitel. Autor se přitom věnuje i méně probíraným partiím Peircova systému např. distinkci mezi genuinními a degenerovanými kategoriemi, korolární a teorematické dedukci a klasifikaci indukci, či již zmíněnému Peircovu pojetí kosmu a Boha.

Souhrnně se domnívám, že by práci prospěl užší záběr a tím pádem možnost důkladnějšího rozboru, provedeného s jasněji definovanou tezí. Nicméně i tak ji hodnotím **výborně**.